

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, **Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Mehmet Cahit Turhan** tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ile 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 06.03.2020

Tulay HATIMOĞULLARI ORUÇ

HDP Adana Milletvekili

27 Şubat 2020 gecesi Suriye'nin İdlib kenti kırsalında 36 Türkiyeli asker hayatını kaybetmiş, haber Türkiye kamuoyunda ciddi bir sarsılma yaratmıştır. Bunun ardından Türkiye'den Twitter, Facebook gibi iki önemli sosyal medya platformuna ve Whatsapp anlık mesajlaşma uygulamasına erişim mümkün olmayacak ölçüde yavaşlamış ve hatta kesilmiştir. Uluslararası Netblocks Platformu, Türk Telekom'un sosyal medya platformlarında, 27 Şubat saat 23.00 itibariyle kısıtlamaya gittiği, diğer büyük operatörler Vodafone ve Turkcell'in de yaklaşık 00.20'de aynı işlemi yaptığını tespit ettiğini duyurmuştur.

Resmi makamlarca, kesinti ve yavaşlamanın kendileri tarafından yapılmadığı, yoğunluk nedeniyle yaşandığı açıklansa da; yoğun kullanımın mümkün olmadığı saatlerde dahi durumun değişmemesi açıklamayla örtüşmemektedir. Ayrıca VPN (Virtual Private Network - Sanallaştırılmış Özel Ağ) üzerinden sosyal medya sunucularına erişim sağlandığında bağlantı yavaşlığının ve kesintilerinin ortadan kalkması da yapılan açıklamanın aksidir.

Bu ilk yavaşlatma değildir, birçok olayın ardından süreci şeffaf yürütmek yerine bilgiye erişim kısıtlanmaya çalışılmıştır. 28 Haziran 2016'da İstanbul Havalimanında yaşanan

76570

patlama sonrası; 4 Kasım 2016'da HDP milletvekillerinin gözaltına alınmasından sonra yaşanmıştır ve konu ile ilgili dönemin Başbakanı Binali Yıldırım "İnternetteki yavaşlama güvenlik için uygulamalardır. Bunlar geçici tedbirlerdir. Tehlike bertaraf edildikten sonra her şey normale döner" şeklindeki beyanıyla yavaşlatma kararının siyasi bir karar olduğunu ifade etmiştir. 23 Aralık 2016'da IŞİD tarafından 2 askerin yakılarak öldürülmesinin ardından ve 19 Aralık 2016 tarihinde Rusya'nın Türkiye Büyükelçisi Andrey Karlov'a Ankara'da düzenlenen suikastın ardından internet yavaşlatılması yaşanmıştır. Çeşitli organizasyonlarca tespit edilen kısıtlamalar bu olaylarla sınırlı değildir.

BM'nin ve Estonya, Finlandiya, İsveç, Fransa gibi ülkeler interneti ve geniş bant erişimini insan hakkı olarak tanımaktadır. TBMM Bilişim ve İnternet Araştırma Komisyonu'nun 2012'de hazırladığı 1,000 sayfalık raporda, "Bilgiye erişimin ve internetin" yeni Anayasa'da "Temel hak" olarak düzenlenmesi gerektiği yazılmış olmasına rağmen hiçbir yasal dayanağı olmayan internet erişiminin yavaşlatılması, site içeriklerinin kısıtlanması ve suç unsuru içermeyen eleştiri niteliğinde olan paylaşımlar nedeniyle yurttaşlara soruşturmalar açılması kabul edilebilir değildir. Bir yandan ise hükümet sözcülerinin sosyal medya olanaklarını kullanarak aralıksız olarak açıklamalar, kınamalar yayınlaması internetin ve ifade özgürlüğünün tek taraflı olmasına işaret etmektedir.

Bu bağlamda;

1. İnternet hız yavaşlatması ve bu yöntemle yaratılan yaygın hizmet kesintileri 5651 sayılı, İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'da ya da herhangi bir mevzuatta düzenlenmemiştir. Uygulama hangi yasal dayanağa göre yapılmıştır?
2. 27 Şubat'ta kademe kademe genişletilen VPN (Virtual Private Network - Sanallaştırılmış Özel Ağ) kısıtlamaları hangi yasal mevzuata dayanarak yapılmıştır? Kısıtlamalar hangi ölçüte göre yapılmıştır?
3. İstanbul depreminden sonra saatlerce hizmet sağlayamayan operatörlere BTK (Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu) tarafından ceza kesilmiştir. Bahsi geçen sosyal medya ve VPN kesintileri konusunda da BTK; Türk Telekom, Vodafone ve Turkcell'e ceza kesecek midir?
4. Kesintilerin nedeni ile ilgili soruşturma açılmış mıdır? Sorumluluk kimdedir? Bu konuyu BTK ve ESB (Erişim Sağlayıcıları Birliği) raporlamışlar mıdır?

76570

5. Birleşmiş Milletler Haziran 2011’de interneti “temel insan hakkı” olarak tanımlamıştır. Avrupa Konseyi ise Nisan 2011’de internete erişim hakkını temel bir hak olarak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne eklemiştir. Bu sözleşmeye imzacı taraf olan Türkiye, Anayasa’nın 90. maddesine göre interneti temel bir hak olarak tüm yurttaşlarına sağlamakla yükümlüdür. Olağan bir olgu haline gelen kısıtlama uygulaması uluslararası anlaşmalar ve Anayasadan doğan yükümlülükler ile çelişmektedir. Bu çelişkiyi ortadan kaldırmak için hangi adımlar atılacaktır?